

H₂O
HOOFDROLSPELERS

LAURENS BOUWER
(DELTARES):

EUROPA KAN 'KLIMAAT- VERANDERING OPVANGEN'

Tekst Charlotte Leenaers | Fotografie Gabby Louwhoff

Hij heeft als wetenschapper gewoon zijn werk kunnen doen. De Nederlander Laurens Bouwer (Deltares) was één van de paar landgenoten die mochten meeschrijven aan het jongste klimaatrapport van de Verenigde Naties. “De invloed van de politiek moet niet overschat worden, want uiteindelijk hebben wetenschappelijke auteurs het laatste woord.” De vierde aflevering met hoofdrolspelers in de watersector.

Het schrijfwerk zit erop en het rapport is klaar. De gevolgen van de klimaatverandering voor landbouw, waterbeheer, gezondheid en economie zijn helder in beeld gebracht. Eind maart publiceerde het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties het nieuwste rapport van Working Group II. Laurens Bouwer was erbij. Hij was *lead author* voor de VN. In het dagelijks leven is hij senior adviseur risico-analyse bij Deltares. Scherp formulerend en zichtbaar enthousiast vertelt hij over zijn tijd bij het IPCC.

WAT ZIJN DE CONCLUSIES?

Laurens Bouwer: “Ons rapport toont voor het eerst aan dat de toename van broeikasgassen in de atmosfeer een negatief effect heeft op de wereldwijde landbouwopbrengsten. Verder bevestigt het rapport de verwachte effecten voor de waterhuishouding en hebben we becijferd dat de schade door de klimaatverandering maximaal 2 procent van het wereldinkomen bedraagt. Maar klimaatverandering heeft ook positieve effecten. Een verhoogd CO₂-gehalte leidt tot een langer groeiseizoen en minder sterfte door vrieskou.”

MEDIA SUGGEREREN DAT KLIMAATVERANDERING LEIDT TOT HONGERSNODEN EN GEWAPENDE CONFLICTEN. ZORGELIJK?

> “Spanningen door voedselschaarste spelen in regio’s waar altijd al van van tijd tot tijd watertekorten waren. Klimaatverandering kan weliswaar een extra zetje zijn, maar zal naar mijn idee niet leiden tot allerlei nieuwe gewapende conflicten overal ter wereld. Het IPCC rapporteert overigens heel voorzichtig en verdedigbaar over het effect van klimaatverandering op het ontstaan van gewapende conflicten, maar dat element heeft toch de aandacht van de media getrokken.”

VOLGENS UW RAPPORT NEEMT DE KANS OP ONOMKEERBARE, ABRUPT VERANDERINGEN TOE. KLINT VRIJ ALARMEREND.

> “Dat snap ik, maar die opmerking van het IPCC is een antwoord op een vraag van klimaatonderhandelaars. Zij willen weten bij welke temperatuurstijging onomkeerbare veranderingen kunnen optreden. Bij welke temperatuur smelt de Groenlandse ijskap of verdwijnen grote koraalriffen? Op zulke vragen kan het panel nog geen antwoord geven, simpelweg omdat relevante onderzoeksresultaten ontbreken. Wat we wél weten is dat de kans op onomkeerbare gebeurtenissen groter wordt naarmate de temperatuur verder stijgt. Dat is de essentie van die opmerking.”

“Het betekent overigens wel dat bij de huidige emissies van broeikasgassen die kritieke temperatuur steeds dichterbij komt. En dat is zeker een zorgelijke ontwikkeling. Landen moeten nu echt in actie komen om de temperatuurstijging een halt toe te roepen.”

U HEEFT MEEGESCHREVEN AAN HET HOOFDSTUK OVER EUROPA. HOE STAAT EUROPA ERVOOR?

> “We zien nu voor het eerst dat veel Europese organisaties heel actief bezig zijn met klimaatverandering en voorsorteren op toekomstige maatregelen. Het klimaat staat hoog op de agenda van de Europese Commissie en vrijwel alle Europese landen hebben inmiddels een integrale adaptatiestrategie. Verder valt op dat veel kwantitatieve studies uitwijzen dat in Europa klimaatverandering vaak een oplosbaar probleem is; veel van de extra risico’s op het gebied van waterveiligheid – mijn vakgebied – zijn af te dekken.” >

.....

**KLINKT
GERUSTSTELLEND,
MAAR HOE
VERKLAART U
BIJVOORBEELD DE
RECENTE, HEFTIGE
OVERSTROMINGEN IN
ENGELAND?**

>“Overstromingen worden inderdaad vaak toegeschreven aan de intensieve neerslag ten gevolge van de klimaatverandering. Maar de studies die wij bekeken hebben, wijzen uit dat door ontbossing rondom de Middellandse Zee de neerslag in dat gebied afneemt en als gevolg daarvan de neerslag in Noord-Europa weer toeneemt. De Britse waterkeringen blijken niet berekend te zijn op extreme buien en er is de laatste jaren ook veel bijgebouwd in overstromingsgevoelige gebieden. Als de Britse overheid besluit te investeren in waterkeringen, zal de waterveiligheid in dat gebied toenemen. Er is zeker iets aan de hand in Engeland, maar het is beheersbaar.”

.....

**HOE KOMEN
IPCC-RAPPORTEN
TOT STAND?**

>“Aan dit dertig hoofdstukken tellende rapport van Working Group II hebben in totaal driehonderd wetenschappers meegewerkt, die afkomstig waren uit 70 verschillende landen. In januari 2011 ging de werkgroep van start met een grote, vier dagen durende, bijeenkomst in Japan. Daarna heb ik met zeven andere *lead authors* drie jaar lang samengewerkt aan het hoofdstuk over Europa: het inventariseren van relevant en lopend onderzoek, het verzamelen en interpreteren van de onderzoeksresultaten, het combineren van alle informatie tot nieuwe inzichten en conclusies en het opstellen van de bijbehorende teksten. Zoveel auteurs en zoveel hoofdstukken: dat vraagt om coördinatie en afstemming. Dat gebeurde tijdens vier tussentijdse grote bijeenkomsten over de hele wereld: Japan, de Verenigde Staten, Argentinië en Slovenië.”

“Alle auteurs lazen samen met een buitenwacht van onafhankelijke experts steeds de nieuwe conceptversies van alle teksten en voorzagen deze van globaal tot soms heel gedetailleerd commentaar. In vier commentaarrondes zijn maar liefst 50.000 individuele commentaren verwerkt. Deze werkwijze blijkt een heel sterk mechanisme te zijn om afwijkende meningen of echte missers uit het rapport te weren. Toonaangevende experts, met veel kennis en ervaring op hun vakgebied, hebben tot slot uit alle opgetekende informatie en inzichten de hoofdconclusies gedestilleerd voor de technische samenvatting bij het eindrapport.”

.....

**EEN
WETENSCHAPPELIJKE
AANPAK. SPEELT
POLITIEK OOK EEN ROL
BIJ DIT VN-PANEL?**

>“De politieke component komt in het proces via de landendelegaties: dit zijn bestuurlijke vertegenwoordigingen van de regeringen. De Nederlandse delegatie bestaat uit medewerkers van overheidsorganisaties, zoals het KNMI en het Planbureau voor de Leefomgeving. Op twee momenten spelen de landendelegaties een belangrijke rol. Voorafgaand aan het inhoudelijke werk onderhandelen zij met het panel over de exacte inhoudsopgave. En na de oplevering van het rapport en de technische samenvatting, stellen zij samen met het panel regel voor regel de politieke beleidssamenvatting vast.”

.....

**DE NEDERLANDSE
HOOGLERAAR RICHARD
TOL IS OPGESTAPT ALS
MEDEAUTEUR VAN
DE POLITIEKE
SAMENVATTING. EEN
BOTSING TUSSEN WETEN-
SCHAP EN POLITIEK?**

>“Ja, zo zou je dat kunnen noemen. Tol kijkt als econoom naar de mondiale welvaart en heeft de gemiddelde kosten en baten van klimaatverandering berekend: 2 procent van het wereldinkomen. Volgens hem een beheersbaar bedrag maar waar – in zijn ogen – in de politieke samenvatting te alarmerende conclusies aan verbonden zijn. In mijn hoofdstuk over waterbeheer in Europa is bij de conclusies over overstromingen heel goed naar de stand van de wetenschap gekeken. Van een politieke invloed is geen sprake.”

“De conclusies over gewapende conflicten in het hoofdrapport hadden van mij wel wat voorzichtiger geformuleerd mogen worden, maar het zou kunnen dat die uit de werkgroep zelf gekomen zijn. Ik was daar niet bij. De invloed van landendelegaties op de politieke conclusies moet niet overschat worden. Uiteindelijk hebben de wetenschappelijke auteurs het laatste woord; als zij tekstsuggesties afwijzen, halen deze de politieke samenvatting niet.” |

Laurens Bower (38) studeerde aardwetenschappen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, is afgestudeerd in de paleoklimatologie en werkt als senior adviseur risico-analyse bij Deltares. In januari 2011 trad hij toe tot Working Group II van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change).